

**ÖZEL EĞİTİME İHTİYAÇ DUYAN ÖĞRENCİLER İÇİN UYGULANABİLİR
EĞİTSEL OYUNLARIN İNCELENMESİ: PEDAGOJİK YAKLAŞIMLAR VE
ETKİLEŞİMLER**

Ahmet ESKİADAM¹
Abuzer BADEM²
Diñer KAYA³

ÖZET

Bu çalışma, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere yönelik tasarlanmış eğitsel oyunların pedagojik etkinliklerini ve eğitim süreçlerine olan katkılarını derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Özel bireylerin eğitim-öğretim süreçlerinde karşılaştıkları bilişsel, sosyal ve fiziksel zorluklar literatürde sıklıkla ele alınmaktadır. Bu bağlamda, eğitsel oyunların eğitimdeki rolüne dikkat çekilmekte, özellikle çocukluk dönemi için oyunların önemi ve öğrenme sürecine olan katkıları vurgulanmaktadır. Araştırma, eğitsel oyunların öğrencilerin gelişim alanları üzerindeki etkilerini, özel gereksinimli bireylerin sınırlılıkları ve eğitim süreçlerindeki zorlukları göz önünde bulundurarak, bu oyunların eğitimin niteliğine nasıl olumlu bir etki yapabileceğini değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Keywords: Özel Eğitim, Eğitsel Oyunlar, Pedagojik Yaklaşımlar, Öğrenme Süreçleri

**EXAMINATION OF APPLICABLE EDUCATIONAL GAMES FOR STUDENTS
REQUIRING SPECIAL EDUCATION: PEDAGOGICAL APPROACHES AND
INTERACTIONS**

Ahmet ESKİADAM
Abuzer BADEM
Diñer KAYA

ABSTRACT

This study aims to thoroughly investigate the pedagogical effectiveness of educational games designed for students requiring special education and their contributions to educational processes. The literature frequently addresses the cognitive, social, and physical challenges faced by special needs individuals in educational settings. This research underscores the role of educational games in learning, particularly emphasizing the importance of games during childhood and their contributions to learning processes. The study seeks to evaluate how these games can positively impact the quality of education by considering their effects on various developmental areas of students, the limitations of special needs individuals, and the challenges encountered in their educational journeys.

Anahtar Kelimeler: PECIAL Education, Educational Games, Pedagogical Approaches, Learning Processes

¹ MEB, ORCID ID: 0009-0002-5506-0986, ahmeteskiadam06@gmail.com

² MEB, ORCID ID: 0009-0002-5506-0986, bademabuzer@gmail.com

³ MEB, ORCID ID: 0009-0000-1748-8311, dincerkaya470@gmail.com

Araştırma Makalesi/Research Article, Geliş Tarihi/Received: 07/01/2024–Kabul Tarihi/Accepted: 30/01/2024

GİRİŞ

İnsanın doğum anında başlayıp ölümüne kadar devam eden bir süreç olan eğitim, kendisine atfedilen önem sebebiyle tarih boyunca birçok araştırmamanın konusu olmuştur. Bu durumun ortaya çıkmasında, eğitimin kendisine hayatın her anında yer buluyor olmasının etkisi büyüktür. Yapılan araştırmalar eğitim nedir, eğitim neye hizmet etmektedir, eğitim bireye ve topluma neler katmaktadır gibi pek çok soruya cevap aramaktadır. Eğitim düşünürlerce farklı şekillerde tanımlanmış ve düşünürler tarafından eğitime farklı misyonlar yüklenmiştir. Aristo eğitimi ahlaki becerilerin kazandıran bir araç olarak tanımlarken, Çiçero eğitime insan zihnini disipline etme görevi yüklemiştir. Descartes bireyin zihnini kullanmayı öğrenmesinin eğitimle sağlanacağını belirtmiş, Rousseau ise eğitimi, insanın yaratılışıyla sahip olmadığı ve bireyin yetişkinler aracılığıyla öğrendiği her şey olarak ifade etmiştir. Kant, eğitime daha farklı bir noktadan bakıp insanın insan olabilmesi için eğitimin şart olduğunu belirtmiştir (Şişman, 2011). Kant'ın bu tanımı ile eğitimin önemi ve değeri daha iyi anlaşılabilir ve bu tanım bizleri, insanın insan olmasını sağlayacak kadar büyük bir etkiye sahip olan eğitim üzerine düşünmeye sevk etmektedir.

Bir toplumda özel bireylerin sosyal alanlarda görülme sıklığı ile o toplumun özel bireylere yaklaşımı ve özel bireyleri kabul edip etmemesi arasında oldukça kuvvetli bir bağ vardır. Özel bireyler doğdukları veya engel sahibi oldukları andan itibaren topluma entegre edilmeli, iyi bir şekilde bakılmalı ve imkanlar dahilinde eğitim görmelilerdir. (Bilir, 1986). İşte bu eğitime, günümüzde özel eğitim denilmektedir. Ataman'a göre özel eğitim; genelden farklı, bakım hizmetlerine ihtiyaç duyan, üstün becerilere sahip bireylerin yeteneklerini ve becerilerini geliştiren, engele dönüşme ihtimali olan yetersizlikleri kontrol altına alan, özel bireylerin kendilerine yetebilmelerini ve toplumla entegrasyonlarını sağlamakla beraber, özgür, yeni şeyler var edebilen bireyler olabilmesi için gerekli becerileri kazandıran eğitimidir (Ataman, 2003).

Eğitimin kalitesi üzerine birçok eğitimci düşünmüş ve ortaya bazı yöntem ve teknikler çıkmıştır. Bu yöntem ve tekniklerle eğitimciler, bireyler nasıl daha etkin ve daha kolay öğrenirler soruna yanıt aramaktadırlar. Bu tekniklerden biri de oyunlaştırma tekniğidir. Oyun insan yaşamının neredeyse tüm evrelerinde var olan bir etkinliktir. Özellikle yaşamın ilk yıllarında çocuğun dünyayı tanımasını sağlayan; çocuğun neşe, mutluluk, kıskançlık gibi duygularını dışa vurabilmesinin sağlamakla beraber hayal ve düşüncelerini ifade edebildiği en uygun dildir oyun (Oktay, 2004). Oyunun pek çok yararı vardır. Sel'e göre oyun sayesinde bireyler yorgunluk yaşamadan kuvvetlenirler. Oyun dikkati, karar verme becerilerini, cesareti olumlu yönde etkiler. Oyun aracılığıyla bireyler kendi kendilerini yönetmeyi öğrenirler. Birey sosyal birçok beceriyi oyunlar aracılığıyla öğrenir. Oyun için hayatın çiraklık eğitimi diyebiliriz. Çünkü oyun bireyi hayata hazırlar (Sel, 2000). Oyun; sosyal, bilişsel, psikomotor ve duygusal gelişimi olumlu yönde etkileyen bir olgu olmakla beraber eğitsel amaçlarda taşımaktadır. Bu noktada, eğitsel oyun ifadesinin ne olduğunu açıklamak oldukça yararlı olacaktır.

Aytaş ve Uysal'a (2017) göre eğitsel oyun; kurallara sahip, akademik becerileri ve ya bireyden beklenen temel yeterlilikleri bireye kazandırabilen planlı oyunlardır.

Eğitsel oyunlar; bireyleri kurallar çerçevesinde özgür kılmak, öğrenmeye hizmet etmek, bir öğrenme ve öğretme tekniği olmak, öğrenme ve öğretme süreçlerini eğlenceli kılmak, bilgilerin tekrar edilmesi ve bu sayede pekiştirilmesini sağlamak, yanlış öğrenmelerin telefi edebilmek, dikkat çekici olmak ve bu sayede kalıcı öğrenmelerin gerçekleştirilmesini sağlamak gibi özellikleri bünyesinde barındırır (Zengin, 2002).

Engelli bireyler; fiziksel, bilişsel, duygusal, sosyal vb. gelişim alanlarında birçok sınırlılığa sahiplerdir. Yaşadıkları bilişsel sınırlılıklar onların eğitim ve öğretimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Zihinsel engelli bireylerin öğrenmeleri akranlarına göre oldukça zor ve zaman alıcıdır. Yaptıkları etkinliklerdeki odaklanma süreleri oldukça kısadır ve çabuk sıkılırlar. Bilgileri uzun ve kısa süreli bellekte tutma konusunda zorluk yaşarlar. Bilgilerin kalıcılığı için sık tekrarlar yapmaları gerekmektedir. Ancak çabuk sıkıldıkları için tekrar yapmaları da oldukça zordur (Ersoy & Avcı, 2001). Bu bağlamdan yola çıkılarak; özel bireylerin sahip olduğu sınırlılıklar, onların eğitim öğretim faaliyetlerini zorlaştırdığı söylenebilir. Bu sebeple oyun ve oyunla eğitimin özel bireyler için oldukça önemli olduğu düşünülmüş, özel bireylerin eğitiminde eğitsel oyunlara yer verilmesinin eğitim ve öğretim faaliyetleri üzerinde olumlu etkilerinin olacağı öngörülmektedir. Bu bilgilerden hareketle bu çalışmanın amacı; özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere yönelik tasarlanmış eğitsel oyunların pedagojik etkinliklerini ve eğitim süreçlerine olan katkılarını derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır.

Akademik literatür incelendiğinde, özel bireylerin sahip oldukları bilişsel, sosyal ve fiziksel bazı özelliklerinin, onların eğitim öğretim süreçlerini zorlaştırdığı görülmektedir. Bununla birlikte günümüzde özel bireylere ve onların eğitimlerine verilen önem git gide artmakta; özel bireylerin eğitim öğretim faaliyetlerinin nitelik düzeyini geliştirici çalışmalar yapılmakta ve bunun doğrultusunda eğitim öğretim süreçlerinde farklı öğretim yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden biri de eğitsel oyunların eğitim ortamına dâhil edilmesiyle gerçekleştirilmektedir. Özellikle çocukluk döneminin vazgeçilmez bir ögesi olan oyunların önemli yararlılıkları vardır. Bunlardan en önemlileri; eğlenceli etkinlikler olması sebebiyle istekli tekrarları mümkün kılması ve öğrenilenin kalıcılığını arttırmasıdır. Oyunların, bireylerin farklı gelişim alanları üzerindeki etkileri ve oyunların yararlılıkları, özel bireylerin sahip olduğu sınırlılıklar ve özel bireylerin eğitimlerinde yaşanan zorluklar ile birlikte düşünüldüğünde; eğitim ortamına dâhil edilecek olan eğitsel oyunların, eğitiminin niteliğini olumlu yönde etkileyeceği düşünülerek bu uygulama planlanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgular göz önünde bulundurularak, gerçekleştirilen eğitim programının düzenlenmesi ve sonrasında, bu eğitim programının özel bireylerin toplu veya bireysel eğitimlerinde uygulanabilecek etkin bir proje haline gelmesi hedeflenmektedir.

Bunlara ek olarak; oyunlaştırma, oyunla eğitim ve eğitimde oyunların kullanılması çok sayıda araştırmaya konu olmuş olsa da özel bireylerin eğitimlerinde eğitsel oyunların kullanılması üzerine yapılan az sayıda araştırmanın bulunması, araştırmanın ayrı bir öneme sahip olacağını düşündürmektedir.

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Özel Eğitim ve Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireyler

Hedefler her eğitimin olmazsa olmaz parçalarındandır. Özel eğitim ise hedef olarak sadece akademik ilerlemeyi değil bireyin tüm gelişim alanlarını dikkate alır. Çeşitli sınırlılıkları olan bireyler için eğitim, bireyin tüm gelişim alanlarına yönelir ve bu alanlarını geliştirilmesini hedefler. Enç, Çağlar ve Özsoy'a göre özel eğitim; beden, biliş, duygusal ve sosyal gelişim özellikleri açısından normal akranlarından farklılık gösteren çocukların eğitim ve öğretimlerini içeren çalışmalarının tümüdür (Enç, Çağlar , & Özsoy, 1981).

Ataman'a (2003) göre özel eğitimde amaç; yalnızca okuma-yazmanın öğretilmesi değil bireyin topluma entegrasyonunu sağlayacak kabiliyetleri belirleyerek, kişisel gelişimini hedeflemektir.

Özçelik'e (1987) göre özel eğitim; rehberlik, iyileştirici eğitim ve rehabilitasyonu içerisinde barındıran bir ağıdır.

Başka bir tanımda özel eğitim; akranlarından önemli ölçüde farklılık gösteren bireylere, bireysel olarak hazırlanmış ve bireyin kendi kendisine yetebilme ihtimalini en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen eğitim olarak tanımlanmıştır (Canöz, 2009).

Belirli kanun ve yönetmeliklerde özel bireylerden bahsedilmiş; onların eğitim hakları, tanınmaları, tanımlanmaları ve gruplandırılmalarıyla ilgili birçok maddeye yer verilmiştir. 1961 anayasası 50. maddesi devleti, özel bireylerin topluma faydalı bireyler olmalarını sağlayacak önlemleri almakta sorumlu tutar. Ancak 1961 anayasasında, 50. madde dışında özel bireyleri işaret eden başka bir madde bulunmamaktadır. 1961 anayasası sonrasında yürürlüğe giren yönetmeliklerde özel bireyler 1961 anayasasında yer almayan bir biçimde detaylı olarak ele alınmış, tanımlanmış ve gruplandırılmıştır. 2018 yılına gelindiğinde, 30471 sayılı özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde özel eğitim; var olan özellikleri sebebiyle yaşitlarından belirgin oranda farklılık gözlemlenen çocukların, akademik ve toplumsal gereksinimlerini sağlamak için oluşturulan programlar ve uzman kişilerce, doğru ortamda gerçekleştirilen eğitimidir şeklinde tanımlanmıştır (MEB, 2018).

Özel bireylerin tanımlanması ve gruplandırılması bilimsel gelişmeler ve engel durumlarının birbirlerinden ayrılması sebebiyle tarih boyunca farklılık göstermiştir. Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarla ilgili bir tanımda; fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal durumlarının getirdiği farklılıklar sebebiyle yeterli eğitim alamayan çocuk ifadelerini kullanılmıştır (Özsoy, Özyürek, & Eripek, 1997).

Sandall ve Schwartz'e (2014) göre özel bireyler; belirli nedenler sonucu, eğitiminde zorluk yaşayan ve bunun sonucu uzmanların destekleyici eğitimine ihtiyaç duyan çocuklardır.

Katılımcısı olduğu genel eğitim ya da normal eğitim hizmetleri neticesinde kapasitesi ölçüsünde gelişim gösteremeyen, özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan çocuk, özel eğitime muhtaç bireydir (Özçelik, 1987).

Başka bir tanımda özel bireyler; ortalama veya normal olarak kabul edilen çocuklardan fiziksel, bilişsel, duygusal, sosyal ve iletişim becerileri yönünden farklılık gösteren; okul yaşantılarında uyarılma ya da özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan çocuk özel eğitime muhtaç çocuktur (Kirk S. A., 1972).

Bilir'e (1986) göre; bireyin gündelik işlerini yerine getirmesini engelleyen, sosyal hayata tam anlamıyla katılım göstermesini engelleyen kalıcı dezavantajlara özür denilmektedir.

Bir başka tanımda özel bireyler; doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrasında, çeşitli nedenlere bağlı olarak; bilişsel özellikleri, dil gelişim özellikleri, hareket becerileri, fiziksel özellikleri, sosyal ve duygusal gelişimlerinde ölçülebilir düzeyde yetersizlik, gerilik, yavaşlık veya ileride olma sebebiyle yaşitlarından anlamlı ölçüde farklılık gösteren ve normal eğitim programlarından faydalanamayan, kısmen faydalanan veya faydalandığı halde eğitimlerini devam ettirebilmek için destek programlarına ihtiyaç duyan bireyler olarak ifade edilmiştir (Baykoç Dönmez, 2017).

Ülkemizde 1949 yılında çıkarılan 5387 sayılı ‘‘Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanun’’ ile sonrasında aynı adla çıkarılan ve 5387 sayılı kanunu yürürlükten kaldıran 1957 yılı 6972 sayılı kanunda, muhtaç bireylerin tanınması ve tanımlanması adına ilk adımlar atılmıştır. Ancak bu kanunlar, korunmaya muhtaç birey tanımı içerisinde özel bireylere yer vermemektedir (Kanun, 1949,1957) .

1983 yılında çıkarılan 2828 numaralı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nda muhtaç sakat tanımı içerisinde özel bireylere yer verilmiştir. Kanunda fiziksel, bilişsel ve psikolojik durumlarında işlev kaybına sebebiyet veren uzuv eksikliği veya hasarı sebebiyle günlük hayatın gereklerini karşılayamayacak olmakla beraber özel ilgiye ihtiyaç duyan kişiler için muhtaç sakat ifadesi kullanılmıştır (Kanun, 1983) . Bu tanım, günümüzde yapılan özel birey tanımlarına oldukça yakın olsa da ilerleyen yıllarda özel birey tanımı farklı şekillerde karşımıza çıkmıştır. 2018 yılında yayımlanan 30471 sayılı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde özel ihtiyacı olan bireyler; bazı özellikleri sebebiyle, yaşitlarından belirgin farklılıkları olan birey olarak tanımlandırılmıştır (MEB, 2018).

Özetle özel eğitime muhtaç birey; doğum öncesi, sırası ve sonrasında gerçekleşen belirli durumlar ve zorluklar sonucu yaşadığı zedelenme, sapma ve yetersizliklerden dolayı bir veya birden fazla gelişim alanında akranlarından anlamlı ölçüde farklılık gösteren bireylerdir.

Özel eğitim ise; özel eğitime muhtaç bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda belirli bir plan çerçevesinde, uygun koşul ve ortamda, uzman kişilerce eğitilip topluma kazandırılması ve kaynaştırılmasını hedefleyen bir bütünü içerisinde barındırır.

1.2. Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireylerin Sınıflandırılması

Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler; farklı kişiler tarafından farklı şekillerde gruplandırılmıştır. Enç, Çağlar ve Özsoy'a göre göre, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin sınıflandırılması şu şekildedir: Görme özürlüler, konuşma özürlüler, işitme özürlüler, bedensel yetersizliği ve süreğen hastalığı olanlar, geri zekâlı çocuklar, üstün zekâlı ve üstün özel yetenekliler, öğrenme güçlüğü gösteren çocuklar ve uyumsuz çocuklar (Enç, Çağlar , & Özsoy, 1981).

Bilir (1986) ise engel durumlarını; lokomotor özürlü, iletişime ait özürlü, vizüel (görme) özürlü, sistem hastalıkları, emosyonel(duyumsal) özürlü, zihinsel özürlü, engellemesi güç olan özürlü, gözle görünmeyen özürlü olarak gruplandırmıştır.

Sucuoğlu (2006) özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri şu şekilde sınıflandırmıştır; görme yetersizliği olan çocuklar, işitme yetersizliği olan çocuklar, bedensel engeli olan çocuklar, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar, dil ve konuşma problemi olan çocuklar, duygusal davranışsal bozukluğu olan çocuklar, otistik çocuklar, özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar, zihinsel yetersizliği olan çocuklar, üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocuklar.

Kılıçoğlu (2007), özel gereksinimli bireyleri; ağır düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan bireyler, orta düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan bireyler, hafif düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan bireyler, dil ve konuşma güçlüğü olan bireyler, özel öğrenme güçlüğü olan bireyler, sosyal uyum güçlüğü olan bireyler, duygusal uyum güçlüğü olan bireyler, işitme yetersizliği olan bireyler, görme yetersizliği olan bireyler, ortopedik yetersizliği olan bireyler, otizmi olan bireyler, okuma sorunları olan bireyler, üstün ve özel yetenekli bireyler, klinik bakıma gereksinimi nedeniyle öğrenme yetersizliği olan bireyler, sinir sisteminin zedelenmesi ile ortaya çıkan yetersizliklere sahip bireyler, birden fazla alanda yetersizliğe sahip bireyler ve süreğen hastalığı olan bireyler olarak sınıflandırmıştır.

Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyleri, Ersoy ve Avcı (2001) ise sekiz ana başlıkta ele almıştır. Bunlar; görme özürlüler, işitme özürlüler, konuşma ve dil bozuklukları, bedensel yetersizliği ve süreğen hastalığı olanlar, üstün zekâlı ve üstün yetenekliler, zekâ geriliği olanlar, öğrenme güçlüğü gösterenler ve uyumsuz çocuklardır.

1.3. Zihinsel Engelli Bireylerin Sınıflandırılması

Zekâ geriliği gösteren bireylerin, akranları ile belirgin farklılıkları olduğu gibi kendi aralarında da gözle görülür farklılıkları vardır. Bu farklılıklardan dolayı, zekâ geriliği gösteren bireyler kendi içlerinde sınıflandırılır. Bu sınıflandırmayla ilgili ilk girişim American Association for the Feeble-minded tarafından 1921 yılında yapılmıştır.

Günümüzde yaygın olarak kullanılan iki tür sınıflandırma vardır; eğitsel ve psikolojik sınıflandırma (Özsoy, Özyürek, & Eripek, 1997).

Özokçu (2013), bu sınıflandırmayı; zekâ bölümü puanlara göre, ihtiyaç duyulan destek miktarına göre, tıbbi sınıflandırma ve eğitsel sınıflandırma olmak üzere dört ana başlık altında yapmıştır.

Enç, Çağlar ve Özsoy (1981) zihinsel engelli bireyleri; çok ağır derecede zekâ geriliği olan bireyler, ağır derecede zekâ geriliği olan bireyler, öğretilebilir zekâ geriliği olan bireyler, öğretilebilir zekâ geriliği olan bireyler ve ağır öğrenen bireyler olmak üzere gruplandırır.

Akçamete (2019), özel bireyler için sınıflandırma yapılmasının bazı avantajlarının ve dezavantajlarının olduğuna değinmiştir. Özel bireylerin sınıflandırılmasının avantajları şu şekildedir; özel bireyler gereksinimleri dahilinde programlara yönlendirilir, toplumda özel bireylerin bilinirliği artar, özel bireylerin yasal haklarını korumak adına derneklerin kurulabilmesinin önü açılır, uzmanların kendi aralarında daha iyi bir iletişim kurabilmesi kolaylaşır, tanı ve eğitim ilişkilerinin daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesi sağlanır. Bu avantajlarla birlikte, özel bireylerin sınıflandırılması; bireylerin damgalanmasına, etiketlenmesine ve akranlar tarafından kabul görmemesine sebebiyet verebilir. Ayrıca bu durumun sebebiyet verebileceği özgüven sorunlarının ortaya çıkması, özel bireylerin yapabildiklerinden çok yapamadıklarına odaklanması, bireyin öğrenme eksikliklerini sadece engel durumuna bağlayarak eğitimlerinin aksatılması, özel bireylerin sınıflandırılmasının getirdiği diğer dezavantajlardandır.

Günümüzde engelli bireylere, özel eğitim hizmetleri aracılığıyla eğitim verilmekte ve özel bireylerde kalıcı davranış değişiklikleri oluşturulabilmektedir. Eğitim bilimciler, özel bireyleri gruplandırırken onların eğitim gereksinimlerine önem vermişlerdir. Özsoy, Özyürek ve Eripek'e (1997) göre eğitsel sınıflandırmada, çocukların eğitim öncelikleri göz önünde bulundurulur. Eğitsel sınıflandırma, hangi bilginin hangi miktarda öğretilebileceğini ve hangi bilgilerin öğretilemeyeceğini gibi sorulara cevaplar arar. Ayrıca bu gruplandırmada, psikolojik sınıflandırmada olduğu gibi zekâ bölümü puanlarına da yer verilir ancak bu puanlara yaklaşım psikolojik sınıflandırmada olduğundan daha esnektir. Bununla beraber eğitsel sınıflandırmaya göre oluşan gruplar; öğretilebilir zekâ geriliği, öğretilebilir zekâ geriliği, ağır ve çok ağır derece zekâ geriliğidir.

Cavkaytar ve Diken (2007), aynı sınıflandırmayı yapmış ve öğretilebilir zihin engeli olan bireylerin temel akademik becerileri, öğretilebilir zihin engeli olan bireylerin günlük yaşam becerilerini, ağır ve çok ağır zihinsel engeli olan bireylerin ise basit öz bakım becerilerini öğrenebileceğini söylemişlerdir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde zihinsel engelliler; hafif düzeyde zihinsel engelli birey, orta düzeyde zihinsel engelli birey, ağır düzeyde zihinsel engelli birey ve çok ağır düzeyde zihinsel engelli birey olarak gruplandırılmış ve tanımlanmıştır (MEB, 2018).

1.4. Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Öğrencilerin Eğitim Gereksinimleri

Zihinsel engelli bireyler; akranlarından belirgin farklılıklar göstermelerinin yanında, kendi içlerinde de bazı farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar sebebiyle, zihinsel engelli bireylerin eğitim gereksinimleri benzerlikler gösterdiği gibi farklılıklar da göstermektedir. Metin ve Işıtan'a göre zihinsel engelli bireylere verilen eğitimin temel hedefleri; bireye öz bakım becerilerini kazandırmak, sosyal çevreyle uyum içerisinde yaşamasına yardımcı olmak, doğru iletişim kurabilmesini sağlamak ve iş hayatına katılarak yararlılık göstermesini sağlamaktır (Metin & Işıtan, 2017).

Milli Eğitim Bakanlığının 2018 yılında yayınladığı özel eğitim hizmetleri yönetmeliğine göre özel eğitim hizmetleri “özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmaları, üst öğrenime, meslek hayatına ve toplumsal yaşama hazırlanmalarını amaçlar.” (MEB, 2018, s. 3).

Engelli bireyler; aileleri ve toplum tarafından kabul görülmeme, toplum ile kaynaşamama ve normal kabul edilen akranları gibi görülmemeleri sebebiyle farklı sorunlar yaşamaktadırlar (Karakaş & Yaman, 2017).

Güneysu'ya (1986) göre; özel bireylere, toplum tarafından kabul gören davranışlar öğretilmeli ve var olan olumlu davranışları da pekiştirilmelidir. Özel bireyler de akranları gibi belirli yeteneklere sahip olabilirler. Bu yetenekler geliştirilerek, özel bireylerin başarıma duygusunu tatmaları sağlanmalıdır.

Bu bilgilerden hareketle, sadece zihinsel engelli bireylerin değil tüm engelli bireylerin eğitimlerinin en önemli amacı; özel bireylerin kendi kendilerine yetebilecek becerileri kazanabilmelerini sağlamaktır. Özel eğitim hizmetleri ise engelli bireylerin becerilerini en verimli şekilde kullanabilmelerini, meslek edinebilmelerini, ilgi ve yeteneklerini geliştirmelerini amaçlamaktadır diyebiliriz.

1.5. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)

Özel bireylerin akranlarıyla aynı eğitim programlarından yararlanması, çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Özel bireyler, akranlarından anlamlı farklılık göstermektedir ve eğitim ihtiyaçları da oldukça farklıdır. Özel bireyler, kendi aralarında da önemli farklılıklar göstermektedir. Bu durum, bireylere özgü planların oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Vuran; bireyselleştirilmiş eğitim planını, kendisini oluşturan kelimelerden yola çıkarak açıklamış ve üç temel kaynak olarak bireyselleştirme, eğitim programı ve planlamayı ön plana çıkartmıştır. Bu programlar, kişilerin gereksinimleri gözetilerek hazırlanması ve kişiye özgü olması sebebiyle bireyselleştirilmiş programlardır. Bireyin eğitim gereksinimlerini karşılayacak; amaç, içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirme gibi öğeleri de içerisinde barındırır. Planlama, bu programların uygulanması ve geliştirilmesidir. Bununla birlikte bireyselleştirilmiş eğitim programları, özel bireylerin uygun eğitim ortamlarından gereksinimleri doğrultusunda maksimum ölçüde faydalanmaları için hazırlanan yazılı belgelerdir.

Bireyin ailesi tarafından onaylanması gereken bu belgeler; aile, öğretmen ve ilgili uzmanların işbirliğiyle hazırlanır. Bu planlar, yılda bir kez hazırlanır ve hazırlanması yasal olarak zorunludur. BEP planlarından; öğrencinin o anki performans düzeyi, yılın sonunda edinmesi planlanan uzun dönemli ve kısa dönemli amaçlar, sunulacak hizmetlerin ne zaman başlayacağı, ne kadar devam edeceği ve ne zaman sonlanacağı, değerlendirmenin nasıl yapılacağı gibi bilgiler elde edilir (Vuran, 2013).

Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP); özel gereksinimli bireylerin nerede eğitim göreceğini, bu eğitimlerin süresini, amaçlarını ve eğitimin kimler tarafından verileceğini yasal olarak güvence altına almak için hazırlanmaktadır (Özokçu, 2013). Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlama sürecinin birçok yararı vardır. Bu süreç; öğrencinin gereksinimlerinin belirlenmesine yardımcı olur, aile ile eğitici arasındaki iletişimi geliştirir, eğitim sürecinin takip edilmesini sağlar, ailenin çocuğunun eğitimi hakkında bilgi edinmesini mümkün kılar, verilen eğitimde çıkabilecek aksaklıklar karşısında öğretmene kılavuzluk eder, ölçme ve değerlendirme süreçlerini kolaylaştırır (Şahin , Yaban, & Acar, 2017).

Sarı (2002), bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlanırken; bireyin eğitim gereksinimleri için yapılan uygulamalar, bireyin engel durumunu meydana getiren nedenler ve bu nedenlerin doğası, eğitim uygulamalarında kullanılan materyal, araç ve gereçler, ailenin ev ortamında çocuğa sağlayabileceği yardım, çocuğun kazanabileceği beceri ve hedefler, eğitim sürecinde yer alan öğretmen ve uzmanlar ile çocuğun tıbbi ve psikolojik danışmanlık ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır.

Özetle, bireyselleştirilmiş eğitim programı; bireyin gelişim özelliklerini ve bireysel ihtiyaçlarını ön plana çıkararak tüm dersler için ayrı ayrı hazırlanır. Akademik yıl boyunca elde edilmesi hedeflenen kazanımları, kısa ve uzun dönemli amaçları, bu amaçlara ulaşmak için kaç haftalık bir eğitim planlandığını içerisinde barındırır. BEP, aile ile öğretmen başta olmak üzere bireyin hayatına dokunan unsurların katkısıyla hazırlanır ve diğer eğitim programlarının sahip olmadığı bir esnekliğe sahiptir.

1.6. Eğitsel Oyun

Oyunun tanımlanması, oldukça zordur. Ancak bilim adamları; onun anlamını, yapısını, etkinliğini ve hayatımızdaki yerini ifade etmek için birçok tanım yapmışlardır. Çocuk ve oyun arasındaki kuvvetli bağ sebebiyle, oyun zamanla bir eğitim aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Gürer & Arslan, 2017).

Eğitsel oyun; çocuğun ruhsal, bedensel ve duygusal gelişimini sağlayan, çocuğun zevk aldığı, çocuğu neşelendiren, çocuğa doğru davranışları kazandıran ve bu davranışların alışkanlık haline getirilmesini sağlayan etkinliklerdir (Sel, 2000).

Zengin'e (2002) göre eğitsel oyunlar; bireyleri kurallar çerçevesinde özgür kılmak, öğrenmeye hizmet etmek, bir öğrenme ve öğretme tekniği olmak, öğrenme ve öğretme süreçlerini eğlenceli kılmak, bilgilerin tekrar edilmesi ve bu sayede pekiştirilmesini sağlamak, yanlış öğrenmelerin telefi edebilmek, dikkat çekici olmak ve bu sayede kalıcı öğrenmelerin gerçekleştirilmesini sağlamak gibi özellikleri bünyesinde barındırır.

Aracı (2006); eğitsel oyunların kullanıldığı uygulamalarda, iki farklı amaç olduğunu belirtmiştir. Bunlardan ilki; oyunun doğasında olan çekiciliği sayesinde, oynayan bireylerin kazanmayı arzulamasıdır. Bu, oyun oynayan bireyin temel amaçlarından biridir. İkinci amaç ise eğitimcilerin amacıdır ve galip gelme arzusu ile eğlence faktörünün devreye girmesiyle, bireylere belirli becerileri kazandırmak ve var olan becerileri geliştirmektir.

Çocukların öğrenmeleri üzerinde, oyunun oldukça büyük bir etkisi vardır. Özellikle yaşamın geri kalan kısmını yönlendiren okulöncesi dönemde yer alan çocukların; sosyal, bilişsel, bedensel ve duygusal yönden gelişimleri oyunları aracılığıyla sağlanmaktadır (Ulutaş, 2011).

Bilen'e (2006) göre oyun; bireylerin bilişsel ve fiziksel becerilerini geliştiren, etkinlikleri eğlenceli bir hale getiren ve kabiliyetleri geliştiren etkinliklerdir. Oyun, zevkli bir uğraştır ve eğitim öğretim etkinliklerini, daha güdüleyici ve değerli bir hale getirilebilir. Oyun tekniği sayesinde konular, daha ilgi çekici bir hal alır. Oyun esnasında hata yapan bireyler oyundan çıkarılmamalı, oyun tekniği yarışma havasına büründürülmemelidir.

Oyun, toplum üzerinde olumlu etkilere sahiptir. Oyun; toplumun düzenine katkı sağlar, toplumun tüm paydaşlarını birbirine yakınlaştırır. Oyun; çocuk ve gençlerin gelişimlerini sağlıklı bir şekilde geçirmelerini sağlamakla birlikte, önemli bir boş zaman değerlendirme aktivitesidir. Oyun, sadece boş zaman aktivitesi değil ayrıca bir eğitim aracıdır (Güneş A. , 2002).

Oyunu, sadece bir serbest zaman aktivitesi olarak görmek oldukça yanlıştır. Oyun, önemli bir eğitim aracıdır. Oyun oynayan çocuklarda hayal gücünün, yaratıcılığın, iletişim becerilerinin geliştiği gözlemlenir (Özer, Gürkan, & Ramazanoğlu, 2006).

Oyun, tarihten günümüze kadar eğitimin önem verdiği bir kavramdır. Bu önemin sebebi; oyunun, çocuğun farklı gelişim alanlarına olan etkileridir. Eğitimciler; çocukların, zevk alarak yaptıkları uğraşları öğrenme noktasında daha başarılı olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sebeple, oyunların eğitimin vazgeçilmez bir parçası olmaması mümkün değildir (Platon, 2011).

Eğitimde faydalanılan oyunlar, konunun merak uyandırıcı bir hal almasını sağlar. Ayrıca oyunlar, öğrenilen bilgilerin akılda uzun süre kalmasını da sağlayabilir (Coşkun, 2012).

Eğitsel oyun tekniği; öğrenilenlerin, daha rahat bir ortamda tekrar edilmesini sağlayan bir tekniktir. Oyunlar, bireylerin zihinsel ve fiziksel becerilerini geliştirirken aynı zamanda bireyleri eğlendirir. Oyun aracılığıyla daha kalıcı ve daha eğlenceli bir öğretim süreci gerçekleşir.

Eğitsel oyunlar, etkin katılımın sağlandığı etkinliklerdir. Bu durum; öğrenme sürecini hızlandırırken, bilgilerin kalıcılığını sağlar ve yeni öğrenmelere karşı bireyi güdüler (Erçetin, 2007).

1.7. Özel Eğitimde Oyunun Önemi

Özel bireylerin sahip oldukları oyun becerileri, akranlarıyla aynı düzeyde olmadığı gibi aynı gelişim sırasını da takip etmemektedir. Oyunun, gelişim alanlarına katkıları düşünüldüğünde; erken çocukluk döneminde yer alan özel bireyler için zorunlu olduğu anlaşılmaktadır (Meral & Cinisli, 2015).

Engelli bireyler için oyun oldukça önemlidir. Oynadıkları oyunların verimli olabilmesi için oyunlar, oynayacak grubun veya bireyin özel durumlarına göre düzenlenmelidir. Seçilen oyun ve oyunda kullanılacak olan araç gereçler; öncelikli olarak dokunma, görme gibi duyuvarın gelişimine yönelik olmalıdır (Akandere, 2013).

Engelli bireyler; eğitim ortamlarında yaşadıkları başarısızlıklardan olumsuz yönde etkilenirken, oyun esnasında yaşadıkları başarısızlıkları yalnızca oyunun bir parçası olarak görmektedirler. Zihinsel engelli bireylerin el göz koordinasyonları ve dikkat süreleri, oynanan grup veya bireysel oyunlar aracılığıyla geliştirilmektedir. Özel bireyler, oyunları nasıl oynayacaklarını tam olarak bilemez ve bu konuda yardıma ihtiyaç duyarlar. Oyunların nasıl oynanacağını yanında, normal çocukların kendiliğinden keşfettikleri sembolik oyunları öğrenmeleri için de yardıma gereksinimleri vardır. Oynanan sembolik oyunlar; özel bireylerin sosyal uyumlarını olumlu yönde etkileyecek, yaşadıkları iletişim problemleri azaltacaktır (Turan Z. , 2003).

Otizimli çocuklar, yaşadıkları sosyal sorunlar sebebiyle akranlarından birçok alanda olduğu gibi oyun gelişimi alanında da oldukça geridedirler. Yaşlılarıyla aynı ortamda bulunmaları ve yaşlılarıyla etkileşim kurabilmeleri, oyunlar aracılığıyla sağlanabilir. Ayrıca oyunlar; önemli bir rekreasyon etkinliği olduğu için, çocuğun zamanını boşa geçirmesini önler ve boş zamanlarında ortaya çıkabilecek olan davranış problemlerini de engeller (Sucuoğlu, 2003).

Bu bulgular aracılığıyla oyunun, genelde tüm eğitim ortamlarında özelde ise özel eğitim ortamlarında önemli bir yere sahip olduğunu söyleyebiliriz.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Eğitsel oyunların akademik beceriler üzerindeki etkisini ve eğitimde oyunların kullanılmasını inceleyen ulusal ve uluslararası araştırma ve yayınlara yer verilmiştir.

2.1. Ulusal Araştırmalar

Sevim (2019), tarafından yapılan yüksek lisans çalışmasında “Eğitsel Oyunlar Aracılığıyla Kelime Öğretiminin Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Anlama Becerilerine Etkisi” incelenmiştir. Araştırmaya, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Erzurum iline bağlı Yakutiye ilçesinde bulunan iki farklı ortaokulun 5. sınıf şubelerinden toplam 86 öğrenci katılmıştır. Öğrenciler rastgele dört farklı gruba ayrılmış ve her okulda bir deney ve bir kontrol grubu oluşturulmuştur. Yapılan araştırma sonucu tüm grupların anlama becerilerinin geliştiği gözlemlenmekle birlikte, deney gruplarında bu değişikliğin anlamlı ölçüde olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubu öğrencilerine uygulanan geleneksel yöntemleri öğrencilerin bir süre sonra sıkıcı bulduğu ve öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarında zaman zaman azalmalar meydana geldiği gözlemlenmiştir. Ayrıca deney grubunda yer alan öğrencilerle yapılan görüşmelerde eğitsel oyunların; sahip oldukları aktif katılım, eğlenerek öğrenme, yardımlaşma, kolay ve kalıcı öğrenmeye zemin hazırlama gibi özellikleri sebebiyle öğrenciler tarafından Türkçe derslerinde etkili bir yöntem olarak görüldüğü sonucuna varılmıştır.

Hanbaba (2011) yapmış olduğu “Oyunla Öğretim Yönteminin İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersi Başarısı ve Tutumuna Etkisi” adlı yüksek lisans çalışmasını, Sakarya İli Hendek İlçesi’nde yer alan 3. Sınıf öğrenciler ile gerçekleştirmiştir. Toplam 59 öğrencinin yer aldığı çalışmada, grupların başarısını ölçmek için araştırmacı tarafından geliştirilen bir başarı testi oluşturulmuştur. Araştırma sonucu oyunların eğitim öğretimde kullanılmasının, geleneksel yöntemlere göre öğrenme faaliyetlerini kolaylaştırdığı ve derse yönelik başarıyı arttırdığı ortaya konulmuştur.

Nur (2019) “Madde ve Isı Ünitesinin Öğretiminde Eğitsel Oyunları Kullanmanın Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerine Etkisi Ve Sürece Yönelik Öğrenci Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde, çalışmalarını Iğdır ili Tuzluca ilçesine bağlı bir köy ortaokulunda eğitim gören toplam 31 tane 6. sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Deney grubunda yer alan 14 öğrenci ve kontrol grubunda yer alan 17 öğrencilerin ders başarılarını ölçmek için süreç öncesi ve süreç sonunda veri toplama aracı olarak İnal (2014) tarafından geliştirilen 30 maddelik ‘Madde ve Isı Başarı Testi’ kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda geleneksel yöntemlerle eğitime devam eden kontrol grubu ile eğitsel oyunlarla zenginleştirilmiş bir eğitim gören deney grubunun akademik başarıları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca deney grubunda yer alan 8 öğrenciyle yapılan görüşmelerde, eğitsel oyunların öğrencilere başarı ve keyif alma gibi olumlu duygular yaşattığı sonucuna varılmıştır.

Karayılan-Tunç (2019) “Oyunlaştırma Unsurlarının Fen Başarısına ve Kalıcılığına Etkisi: Bitki Ve Hayvanlarda Üreme, Büyüme Ve Gelişme Ünitesi” adlı çalışmasını 6. sınıf öğrencileri ile hayata geçirmiştir. Örneklemi oluşturan 63 tane öğrenciye, beş haftalık bir program uygulanmış ve deney grubu oyunlar aracılığıyla eğitim görürken kontrol grubu eğitim faaliyetlerini geleneksel yöntemlerle sürdürmüştür.

Yapılan analiz sonucunda, eğitimde oyunların kullanılmasının geleneksel yöntemlere göre akademik başarıyı arttırmada daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Erkin (2019) “Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Depreme Yönelik Tutum ve Akademik Başarılarında Eğitsel Oyunların Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmasını, Çanakkale ili merkez ilçesinde yer alan bir ortaokulda eğitim gören 5. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirmiştir. Toplam 82 öğrencinin katıldığı çalışmada, 42 kişilik bir kontrol grubu ile 40 kişilik bir deney grubu oluşturulmuştur. Deney grubu, oyunların kullanıldığı bir eğitim programıyla eğitimini gerçekleştirirken kontrol grubu geleneksel yöntemlerle eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmüştür. Araştırma da öğrencilerin başarılarını ölçmek için Karataş (2011) tarafından geliştirilen “Doğan Afetler Başarı Testi” ile öğrencilerin tutumlarını ölçmek için Demirkaya (2017) tarafından geliştirilen “Depreme Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma sonucunda deprem eğitiminde eğitsel oyunların kullanılmasının geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu ve öğrencilerin motivasyonlarını arttırdığı tespit edilmiştir.

Yıldırım (2017) yüksek lisans tezinde “Fen Bilimleri Dersi Maddenin Değişimi Ünitesinde Eğitsel Oyunların Kullanılmasının 5. sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi” üzerine çalışmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu İstanbul’un Sultanbeyli ilçesindeki bir devlet okulunda eğitim gören 60 kız ve 60 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubu kendi içerisinde kız öğrenciler ve erkek öğrenciler olarak iki gruba ayrılırken aynı işlem kontrol grubu için de uygulanmıştır. Araştırma sonucu uygulanan başarı testi ve tutum ölçeklerinin sonuçlarına bakıldığında fen bilgisi dersinin başarı düzeyi ile fen bilgisi dersine yönelik tutumun deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya konulmuştur.

Songur (2006) “Harfli İfadeler ve Denklemler Konusunun Oyun ve Bulmacalarla Öğretilmesinin Öğrencilerin Matematik Başarı Düzeylerine Etkisi” adlı yüksek lisans tezinin örneklem grubunu, İstanbul Gaziosmanpaşa ilçesinde yer alan bir okulun 8. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada ön test olarak “Matematiksel Başarı Testi” son test olarak “Harfli İfadeler ve Denklemler Testi” ve öğrencilerin derse yönelik tutumlarını ölçmek için tutum ölçeğinden yararlanılmıştır. Oyun ve bulmacaların kullanıldığı eğitim öğretim faaliyetlerinden faydalanan deney gurubu ile geleneksel yöntemlerle eğitimin sürdürüldüğü kontrol grubunun test sonuçlarına bakıldığında; oyun ve bulmacaların eğitimde kullanılması hem matematik dersi başarı düzeyini hem de derse yönelik öğrenci tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

2.2. Uluslararası Yapılan Araştırmalar

Yurt dışı kaynakları incelendiğinde eğitim öğretim süreçlerinde eğitsel oyunların kullanılmasıyla ilintili araştırmaların birçoğunun dijital ve bilgisayar destekli oyunları kullandığı görülmektedir.

Griva ve Semoglou (2012) gerçekleştirdikleri yabancı dil eğitimine yönelik olarak ikincisi sınıfa giden 44 öğrenciyle çalışmıştır. Birçok eğitsel oyunun kullanıldığı proje kapsamında yapılan testlerin sonucunda; eğitsel oyunlar gibi sportif aktivitelere katılımın, öğrencilerin dil becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını ve onların motivasyonlarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Luchi, Cardozo ve Marcondes (2019) hazırladıkları program ile eczacılık bölümünde eğitim gören birinci sınıf öğrencilerinin, bir kısmının eğitim öğretim faaliyetlerini eğitsel oyunlarla birlikte gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, eğitsel oyunlarla eğitim gören deney grubunun, geleneksel yöntem kullanan kontrol grubundan kas fizyolojisi konusunda daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır.

Zylka ve Nutzinger (2010) yaptıkları araştırmalarında eğitsel oyunların eğitim faaliyetleri üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda geleneksel yöntemlerin kullanıldığı sınıfların performans düzeylerinde bazı azalmalar gözlemlenirken eğitsel oyunlar kullanılan sınıflarda böyle bir olumsuz etki gözlemlenmemiştir.

Holmes (2012) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilere sunulan online bir oyun aracılığıyla fen bilgisi dersine yönelik beceriler öğretilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu eğitim sürecinin öğrencilerin tutumlarına etkisi de araştırma da incelenmiştir. 6 farklı okulda çalışan 26 öğretmen ve 1191 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Üç ay süren bu araştırma da yöntem olarak karma desen kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin akademik başarıları ve derse yönelik tutumlarından olumlu yönde bir farklılık gözlemlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sonrasında da öğrencilerin büyük çoğunluğunun online oyunlar aracılığıyla yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerinden memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Bond (2015) tamamı özel öğrencilerden oluşan bir örneklem grubuna, bir matematik dersine ait üniteye yönelik eğitimi iki hafta boyunca oyunlaştırma yöntemi kullanarak gerçekleştirmiştir. Bu araştırma önemli sonuçlar ortaya koymasa da daha uzun bir eğitim süresi ve daha kalabalık bir örneklem grubu ile çalışılması halinde oyunla eğitimin yararlarının görülebileceğini vurgulamıştır.

Song (1993) çalışmasında, çocuklara kesirler konusunu öğretebilmek için bir oyun tasarlamıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan 47 ilkokul öğrencisinin bu oyun aracılığıyla eğitim öğretim faaliyetlerinin kolaylaşacağı ön görülmüştür. Çalışmada elde edilen verilerin analizi ile birlikte oyunla eğitimin geleneksel yöntemlere göre; öğrenmeye yönelik motivasyonu daha çok arttırdığı ve öğrencilerin ilgisini daha fazla çektiği sonucuna varılmıştır.

Markey, Power ve Booker (2003) yaptıkları çalışmalarında, işitme engeline sahip bireylere oyunlar aracılığıyla matematik dersi kesirler konusunu öğretmeyi denemiştir. Çalışmanın örneklem grubu az işiten veya hiç işitmeyen dört tane özel öğrenci oluşmaktadır.

Araştırmanın esas amacı; öğrenimi kolaylaştırmak değil, eğitim öğretim faaliyetleri ile oyunları birlikte ve etkin bir şekilde kullanmaktır. Yapılan araştırma sonucu elde edilen bulgular, konunun öğrenilmesi adına önemli bir sonuç ortaya koymamış olsa bile öğrencilerin etkinlikten zevk aldıklarını ve kendilerini mutlu hissettiklerini ifade etmeleri araştırmanın sosyal gelişim üzerine etkilerini ortaya koymaktadır.

Zurek (2017) hızlandırılmış bir lisans programında yer alan hemşirelere uyguladığı oyunlaştırma yönteminin katılımcıların öz- yeterliliklerinin gelişmesine katkı sağladığını tespit etmiştir.

Yien ve diğerleri (2011) hazırladıkları oyun etkinlikleriyle beslenme eğitimi gerçekleştirmeyi hedeflemişler ve bu hedefler doğrultusunda dört haftalık bir yarı deneysel çalışma yapmışlardır. Araştırmanın örneklem grubunun ilkokul üçüncü sınıf kademesinde eğitim gören 66 öğrenci oluşturmaktadır. Rastgele olarak seçilen deney ve kontrol gruplarından deney grubuna oyun temelli eğitimler aracılığıyla, kontrol grubuna ise klasik sunum yöntemi ile beslenme eğitimi verilmiştir. Araştırma; deney grubu öğrencilerinin öğrenme düzeyleriyle kontrol grubundaki öğrencilerin öğrenme düzeyleri arasında anlamlı ölçüde farklılık oluştuğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte öğrencilerin beslenme eğitimine yönelik tutumlarında da oyun temelli eğitimin lehine anlamlı ölçüde farklılıklar olduğu görülmüştür. Ayrıca oyun temelli eğitimin, öğrencilerin yeme içme alışkanlıkları önemli ölçüde etkilediği sonucuna varılmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Araştırmanın amacı; eğitsel oyunlar aracılığıyla yapılan araştırmaların özel eğitim öğrencilerinin akademik becerileri üzerindeki etkisinin çıktısını incelemektedir. Alan yazında rastlanan araştırmalar eğitsel oyunların özel eğitim alanında akademik başarı üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu destekler niteliktedir.

Akkuş Sevigen (2013), yaptığı araştırmayla oyun temelli matematik eğitim programının çocukların matematik gelişimi üzerinde bir etkiye sahip olup olmadığını tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmada anasınıfı düzeyinde eğitim gören 69 öğrenci ile çalışılmış ve uygulanan programın matematik gelişimi üzerindeki etkisi ile birlikte programın kalıcılığı da incelenmiştir. Veri analizi sonucu elde edilen bulgular, yapılan araştırma ile paralel gösteren sonuçlar ortaya koymuş ve oyun temelli matematik eğitim programının, matematik gelişimi üzerinde deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Yücel Yumuşak (2014), oyun destekli bir matematik eğitiminin 4. sınıf kesirler konusunun erişimi ve kalıcılığına olan etkisini araştırmıştır. Araştırma için 28 deney 28 kontrol grubunda olmak üzere toplam 56 öğrenci kolayda örnekleme yoluyla seçilmiştir.

Araştırma öncesi yapılan ön test, 6 haftalık çalışma sonrası yapılan son test ve son test ölçümlerinden 2 hafta sonra yapılan kalıcılık testi sonuçları, deneysel işlemin matematik dersi başarısını arttırdığını ve kalıcı olduğunu ortaya koymuştur.

Bozoğlu (2013) 7. sınıf matematik dersi konularından biri olan alan ve çevre ilişkisi konusunun öğretilmesinde oyun temelli bir eğitimin mi yoksa etkinlik temelli bir eğitimin mi daha başarılı olacağını araştırmıştır. Samsun ilinde eğitim gören 42 öğrencinin örneklemini oluşturduğu araştırma sonucunda elde edilen veriler öğrencilerin ders başarıları üzerinde oyun temelli etkinliklerin daha faydalı olduğu sonucuna varılmıştır.

Çetinbaş Gazateci (2014), yaptığı araştırmayla oyun temelli öğrenmenin 8. sınıf fen bilgisi dersi akademik başarısı üzerine etkisini araştırmıştır. Ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desenin kullanıldığı çalışmanın örneklemini Kocaeli İli İzmit ilçesinde yer alan 3 farklı okuldan toplam 139 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma, oyun temelli eğitimin 8. sınıf fen bilgisi dersi başarısı üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kaya ve Elgün (2015), örneklem gruplarını İstanbul ili Bağcılar ilçesinde yer alan bir ilkokulda eğitim gören 4. sınıf öğrencilerini seçtikleri çalışmalarında 61 öğrenci yer almıştır. Çalışmada “Gezegенimiz Dünya” ünitesini oyunlaştırılmış etkinliklerle gerçekleştirmişler ve araştırma sonucunda eğitsel oyunlarla desteklenmiş bir eğitim öğretim ortamının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Göv (2019), yaptığı araştırmada din eğitiminde kullanılan eğitsel oyunların öğrencilerin akademik kazanımları ve bu kazanımların kalıcılığına olan etkisini incelemiştir. Örneklem olarak Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde yer alan 94 6. sınıf öğrencisi seçilmiş ve 10 haftalık bir eğitim planı oluşturulmuştur. Yapılan ön test-son test ve kalıcılık testi sonuçları; eğitsel oyunlarla yapılan din kültürü ve ahlak bilgisi eğitiminin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu etkilere sahip olduğunu ve deney grubuna uygulanan deneysel süreç aracılığıyla elde edilen bilgilerin kalıcı olduğunu ortaya koymuştur.

Kara ve Akın (2018), Satranç-ı Urefa'nın bir eğitsel oyun olarak uyarlanması 6. sınıf öğrencilerinin kelime öğretimine ve Türkçe dersi tutumuna olan etkisini araştırdıkları çalışmaları da eğitsel oyunların akademik başarıya olan etkisini üzerine yapılmış araştırmalardandır. Siirt il merkezinde yer alan bir ortaokulda eğitim gören toplam 48 6. sınıf öğrencisinin örneklemini oluşturduğu çalışma sonucunda; eğitsel oyun yönteminin akademik başarı üzerinde geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca akademik başarıyla beraber öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerinde de eğitsel oyun kullanımının geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu sonucu ortaya konulmuştur.

Işık ve Semerci (2016), yaptıkları araştırmada İngilizce kelime öğretiminde eğitsel oyunların akademik başarı üzerine etkisini araştırmıştır. Araştırma için 2014-2015 eğitim öğretim yılında Zonguldak ili Devrek ilçesi Karşıyaka İlkokulu'nda eğitim gören toplam 70 3. Sınıf öğrencisi örneklem olarak seçilmiştir.

5 hafta süren deneysel süreçte deney grubu eğitsel oyunlar aracılığıyla eğitim faaliyetlerini sürdürürken, kontrol grubu ders kitabında yer alan etkinliklerle eğitim faaliyetlerini sürdürmüştür. Araştırma sonucunda eğitsel oyunlarla İngilizce kelime öğretimi yapan deney grubunun verileri ile ders kitabında yer alan etkinlikleri gerçekleştiren kontrol grubu akademik başarıları karşılaştırılmış ve deney grubunun lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Torun ve Duran (2014), çocuk hakları öğretiminde eğitsel oyunların akademik başarıya, kalıcılığa ve öğrencilerin derse yönelik tutumlarına olan etkisini araştırmıştır. Örneklemini, Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunan bir ortaokulda eğitim gören toplam 56 5. sınıf öğrencisinin oluşturduğu çalışma sonucunda elde edilen veriler; ön test verileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmayan deney ve kontrol grubu öğrencilerinin, son test sonucu elde edilen verileri arasında deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık olduğunu göstermiştir.

Genç (2014), yaptığı çalışma ile sanat eğitimde eğitsel oyun kullanımının önemini araştırmış ve araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda eğitsel oyunların öğrenci başarısına ve görsel sanatlar dersine olan bakış açılarına olumlu etkileri olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte görsel sanatlar dersine olan ilginin de eğitsel oyunlar aracılığıyla artacağı yapılan araştırmalar sonucu tespit edilmiştir.

Her geçen gün gelişen ve ilerleyen teknoloji düşünüldüğünde araştırmanın bu bölümünde bilgisayar destekli dijital oyunların eğitim faaliyetlerinde kullanılması hakkındaki araştırmalara yer vermenin doğru olacağı düşünülmüştür. Kahyaoğlu ve Elçiçek (2016), eğitsel bilgisayar oyunları ile desteklenen fen bilgisi dersinin öğrencilerin motivasyonları ve yansıtıcı düşünme becerileri üzerine etkisini incelemişlerdir. 6. sınıf öğrencileri ile yürütülen çalışma sonrası elde edilen bulgulara göre; eğitsel bilgisayar oyunlarının, fen bilgisi dersine yönelik motivasyon ve yansıtıcı düşünme becerileri üzerinde anlamlı düzeyde bir etkiye sahip olduğu ortaya koyulmuştur. Bu da; araştırmanın literatür taraması esnasında karşılaşılan ve tezin dolaylı yoldan değindiği bir durum olan eğitsel oyunların öğrenci motivasyonu üzerine olan etkisi ile tutarlılık göstermektedir. Ceylan (2018), yaptığı çalışmada, bilgisayar animasyonları ve eğitsel bilgisayar oyunları ile desteklenen 5E öğrenme modelinin öğrencilerin fen bilgisi dersi akademik becerileri üzerine etkisini incelemiştir. Eskişehir ilindeki 3 farklı lisede eğitim gören toplam 99, 11. sınıf öğrencisinin örneklemini oluşturduğu çalışma sonrası elde edilen bulgular; bilgisayar animasyonları ve eğitsel bilgisayar oyunları ile yapılan bir eğitimin öğrencilerin fen bilgisi dersi “Tepkimelerde Hız ve Denge” konusunu öğretmede etkili bir yöntem olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum mevcut çalışmanın sonucu ile tutarlılık göstermektedir. Fırat (2011), eğitsel bilgisayar oyunları ile gerçekleştirilen bir matematik eğitiminin, öğrencilerin kavramsal öğrenmeleri üzerine olan etkisini incelemiştir. 2010-2011 eğitim öğretim yılı içerisinde gerçekleştirilen çalışmada, 6. sınıfta eğitim gören toplam 90 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular; mevcut araştırmada olduğu gibi eğitsel bilgisayar oyunları ile desteklenmiş bir eğitimin, geleneksel yöntemlere göre daha etkili bir yöntem olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Yapıcıoğlu (2018), bilgisayar destekli eğitsel oyunlar ile gerçekleştirilen sosyal bilgiler dersinin, öğrencilerin akademik başarıları üzerine olan etkisini ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığını araştırmıştır. Kastamonu ili merkez ilçesinde yer alan bir ortaokulda eğitim gören toplam 60, 6. sınıf öğrencisi ile yürütülen çalışmada sosyal bilgiler dersi müfredatında yer alan “Ülkemizin Kaynakları” konusu seçilmiştir. Yapılan deneysel çalışma sonrası bilgisayar destekli eğitsel oyunlarla eğitim gören deney grubu ile geleneksel yöntemlerle eğitim gören kontrol grubu son test puanları arasında deney grubunun lehine anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu durum; bilgisayar destekli eğitsel oyunların, sosyal bilgiler dersi “Ülkemizin Kaynakları” konusu öğretiminde geleneksel yöntemlere göre daha etkili bir yöntem olduğunu ortaya koymuştur.

Sevim (2019) yaptığı çalışmada eğitsel oyunlar aracılığıyla beşinci sınıf öğrencilerine kelime öğretimi gerçekleştirmiş ve bu eğitimin öğrencilerin anlama becerileri üzerine olan etkisini incelemiştir. Örneklemini 86, 5. sınıf öğrencisinin oluşturduğu çalışma sonucunda; yapılan deneysel işlemin deney grubunda yer alan öğrencilerin anlama becerileri üzerinde olumlu yönde bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Hanbaba (2011) yapmış olduğu çalışmasında eğitsel oyunlarla gerçekleştirilen bir hayat bilgisi dersinin öğrencilerin akademik başarılarına ve derse yönelik tutumlarına olan etkisini araştırmıştır. Sakarya İli Hendek İlçesi’nde yer alan 3. Sınıf öğrenciler ile gerçekleştirilen çalışmada toplam 59 öğrenci yer almıştır. Araştırma sonucunda oyunların eğitim öğretimde kullanılmasının, geleneksel yöntemlere göre öğrenme faaliyetlerini kolaylaştırdığı ve derse yönelik başarıyı arttırdığı ortaya konulmuştur.

Nur (2019) yapmış olduğu çalışmada eğitsel oyunlar aracılığıyla gerçekleştirdiği fen ve teknoloji dersinin öğrencilerin akademik başarıları üzerine olan etkisini araştırmıştır. Örneklemini, Iğdır ili Tuzluca ilçesine bağlı bir köy ortaokulunda eğitim gören toplam 31 tane 6. sınıf öğrencisinin oluşturduğu çalışmada veri toplama aracı olarak İnal(2014) tarafından geliştirilen 30 maddelik ‘Madde ve Isı Başarı Testi’ kullanılmıştır. Elde edilen bulgular; geleneksel yöntemlerle eğitime devam eden kontrol grubu ile eğitsel oyunlarla zenginleştirilmiş bir eğitim gören deney grubunun akademik başarıları arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymuştur.

Karayılan Tunç (2019) eğitsel oyunlar kullandığı bir deneysel çalışma gerçekleştirmiş ve bu çalışmanın öğrencilerin fen bilgi dersi başarısına olan etkisiyle öğrenilen bilgilerin kalıcılığını incelemiştir. 63 tane 6. sınıf öğrencisine, beş haftalık bir program uygulanmış ve deney grubu oyunların aracılığıyla eğitim görürken kontrol grubu eğitim faaliyetlerini geleneksel yöntemlerle sürdürmüştür. Yapılan analiz sonucunda eğitimde oyunların kullanılmasının geleneksel yöntemlere göre akademik başarıyı arttırmada daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Erkin (2019) çalışmasında 5. sınıf öğrencilerine eğitsel oyunlar aracılığıyla deprem eğitimi vermeyi hedeflemiştir. Toplam 82 öğrencinin katıldığı çalışmada 42 kişilik bir kontrol grubu ile 40 kişilik bir deney grubu oluşturulmuştur. Deney grubu oyunların kullanıldığı bir eğitim programı ile eğitim gerçekleştirirken kontrol grubu geleneksel yöntemlerle eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak Karataş (2011) tarafından geliştirilen ‘‘Doğan Afetler Başarı Testi’’ ile öğrencilerin tutumlarını ölçmek için Demirkaya(2017) tarafından geliştirilen ‘‘Depreme Yönelik Tutum Ölçeği’’ kullanılmıştır. Deneysel süreç sonunda elde edilen bulgular; deprem eğitiminde eğitsel oyunların kullanılmasının, geleneksel yöntemlere göre daha etkili bir yöntem olduğunu ve eğitsel oyunların, öğrencilerin motivasyonlarını arttırdığını ortaya koymuştur.

Yıldırım (2017) yüksek lisans tezinde, 5. sınıf fen ve teknoloji dersi müfredatında yer alan ‘‘Maddenin Değişimi’’ konusu, eğitsel oyunlar aracılığıyla öğretmeye çalışmıştır. Araştırmanın örneklemini, İstanbul’un Sultanbeyli ilçesindeki bir devlet okulunda eğitim gören 60 kız ve 60 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucu uygulanan başarı testi ve tutum ölçeklerinin sonuçlarına bakıldığında fen bilgisi dersinin başarı düzeyi ile fen bilgisi dersine yönelik tutumun deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya konulmuştur. Literatür incelendiğinde, benzer sonuçlara sahip pek çok çalışmanın varlığı göze çarpmaktadır (Serdaroğlu ve Güneş (2019), Boz (2018), Yıldız, Şimşek ve Araz (2016), Şentürk (2020), Marangoz ve Demirtaş (2017), Kunduz (2013), Coşkun, Akarsu ve Karipek (2012), Gürbüz, Çeker ve Töman (2017), Bayat, Kılıçaslan ve Şentürk (2014)). Bu çalışmalar; eğitsel oyunların, akademik başarı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, rastlanılan araştırmaların birçoğu gösteriyor ki; eğitsel oyunların eğitim faaliyetlerine dâhil edilmesi, öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilerken; öğrencilerin derse yönelik tutum ve ilgilerini, öğrenmeye yönelik motivasyonlarını, öğrenilen becerilerin kalıcılığını, öğrencilerin öz yeterliliklerini ve sosyal uyumlarını da olumlu yönde etkilemektedir. Oyunların sahip olduğu yararlılıklar ile özel bireylerin sahip oldukları sınırlılıklar birlikte düşünüldüğünde; eğitsel oyunlara özel bireylerin eğitim öğretim faaliyetlerinde sıklıkla yer vermenin, akademik başarının yanında birçok farklı becerinin gelişimine de katkı sağlayacağı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akandere, M. (2013). Eğitici okul oyunları. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Akçamete, G. (2019). Özel gereksinimi olan bireyler. Ü. Şahbaz (Ed.), Özel eğitim ve kaynaştırma. (2. baskı). (ss. 2-28). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aracı, H. (2006). Öğretmenler ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ataman, A. (2003). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş. A. Ataman (Ed.), Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş. (1. baskı). (ss. 13-29). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

- Aytaş, G. & Uysal, B. (2017). Oyun kavramı ve sınıflandırılmasına yönelik bir değerlendirme. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 675-690.
- Baykoç Dönmez, N. (2017). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim. N. Baykoç (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim* (ss. 15-29). Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Bilen, M. (2006). Plandan uygulamaya öğretim. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bilgin, B. (1991). *İslam ve çocuk*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Bilir, Ş. (1986). Özürlü çocukların erken tanısı ve eğitimi. Ş. Bilir (Ed.), *Özürlü çocuklar ve eğitimleri* (ss.1-5). Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Bond, L. (2015). Mathimagicians quest: applying game design concepts to education to increase school engagement for students with emotional and behavioral disabilities (Yüksek Lisans Tezi).
- Boz, İ. (2018). İlkokul 4. sınıf matematik dersinde oyunla öğretim yönteminin akademik başarıya etkisi. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 1(1), 27-45.
- Bozoğlu, U. (2013). Ortaokul 7. sınıf matematik dersi alan-çevre ilişkisi konusunda oyun temelli öğretimin öğrenci başarısına etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Canöz, Ş. (2009). Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim. H. Avcıoğlu(Ed.), *İlköğretimde özel eğitim* (ss. 1-18). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Cavkaytar, A., & Diken, İ. H. (2007). *Özel eğitime giriş*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Coşkun, H. (2012). Bilimsel öyküler içeren eğitsel oyunlar ile fen öğretiminin öğrencilerin akademik başarısına etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Çetinbaş Gazeteci, D. (2014). İlköğretim 8. sınıf fen ve teknoloji dersinde oyun temelli öğrenmenin öğrencilerin akademik başarı ve eleştirel düşünme becerileri üzerine etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi.
- Enç, M., Çağlar, D., & Özsoy, Y. (1981). *Özel eğitime giriş*. (2. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Erçetin, Ş. (2007). *Kpss eğitim bilimleri*. Ankara: Arın Yayınları.
- Erkin, E. (2019). Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin depreme yönelik tutum ve akademik başarılarında eğitsel oyunların etkisinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Ersoy, Ö., & Avcı, N. (2001). *Özel gereksinim olan çocuklar ve eğitimleri, özel eğitim*.
- Fırat, S. (2011). Bilgisayar destekli eğitsel oyunlarla gerçekleştirilen matematik öğretiminin kavramsal öğrenmeye etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adıyaman.
- Genç, S. (2014). Sanat eğitiminde eğitsel oyunların önemi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 380-392.
- Göv, A. (2019). Din eğitiminde kullanılan eğitsel oyunların öğrenci başarısı ve kalıcılığına etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Griva, E., & Semoglou, K. (2012). Estimating the effectiveness and feasibility of a game based project for early foreign language learning. *english language teaching*, 5(9), 33-44.
- Güneysu, S. (1986). Özel eğitim gerektiren çocukların gereksinimleri. B. Sucuoğlu (Ed.), *Özürlü çocuklar ve eğitimleri* (ss. 45-51). Ankara: Ayyıldız Matbaası.

- Gürbüz, F., Çeker, E., & Töman, U. (2017). Eğitsel şarkı ve oyun tekniklerinin öğrencilerin akademik başarıları ve kalıcılığı üzerine etkileri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 593-612.
- Gürer, B., & Arslan, N. (2017). Din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde eğitsel oyun yöntemi ile öğretimin öğrenci başarısına ve derse tutumuna etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(34), 87-127.
- Holmes, V. (2012, May). New digital energy game, the use of games to influence attitudes, interests, and student achievement in science.
- Işık, İ. & Semerci, N. (2016). İlkokul 3. sınıf öğrencilerine İngilizce kelime öğretiminde eğitsel oyunların akademik başarıya etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 787-804.
- Kahyaoglu, M., & Elçiçek, M. (2016). Eğitsel bilgisayar oyunları ile desteklenen fen bilimleri öğretiminin öğrencilerin motivasyon ve yansıtıcı düşünme becerileri üzerine etkisi. *Electronic Turkish Studies Dergisi*, 11(14), 349-360.
- Kara, S. & Akın, E. (2018). Satranc-ı urefa'nın eğitsel bir oyun olarak uyarlanması ve 6. sınıf öğrencilerinin kelime öğretimine ve Türkçe dersi tutumlarına etkisinin incelenmesi (Siirt İli Örneği). *Electronic Turkish Studies Dergisi*, 13(27), 939- 970.
- Karakaş, G. & Yaman, Ç. (2017) Engelli bireye sahip ebeveynlerin fiziksel aktivite durumlarına göre yaşam kalitelerinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 724-737.
- Karakuş, F. (2010). Üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 127-144.
- Karayılan Tunç, M. (2019). Oyunlaştırma unsurlarının fen başarısına ve kalıcılığına etkisi: bitki ve hayvanlarda üreme, büyüme ve gelişme ünitesi (Yüksek Lisans Tezi). *Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır*.
- Kaya, S. & Elgün, A. (2015). Eğitsel oyunlar ile desteklenmiş fen öğretiminin ilkökul öğrencilerinin akademik başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 329-342.
- Kılıçoğlu, M. (2007). Aktif öğrenme için etkili öğretmen. İstanbul : Morpa Yayınları.
- Kirk, S. A. (1972). *Educating exceptional children*. Boston: Houghton Mifflin Con.
- Marangoz, D., & Demirtaş, Z. (2017). Mekanik zekâ oyunlarının ilkökul 2. sınıf öğrencilerinin zihinsel beceri düzeylerine etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(53), 612-621.
- Markey, C., Power, D. ve Booker, G. (2003). Using structured games to teach early fraction concepts to students who are deaf or hard of hearing. *American Annals of The Deaf*, 148 (3), 251-258.
- Meral, B. F., & Cinisli, N. A. (2015). Özel eğitimde oyun ve elli örnek oyun. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Metin, E. N., & Işıtan, S. (2017). Zihinsel engelli çocuklar ve eğitimleri. n. baykoç(ed.), özel gereksinim çocuklar ve özel eğitim (ss. 157-184). Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm> adresinden erişilmiştir.
- Nur, G.Y. (2019). Madde ve ısı ünitesinin öğretiminde eğitsel oyunları kullanmanın öğrencilerin akademik başarısı üzerine etkisi ve sürece yönelik öğrenci görüşleri (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özçelik, İ. (1987). Özel eğitim alanı ve özür olma durumu. Ankara: Fon Matbaası.

- Özdemir, S. (2015). Duygu davranış bozukluğu olan öğrenciler. H. İ. Diken (Ed.), Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim (ss. 369-408). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Özer Sevimay, D. (2001). Engelliler için beden eğitimi ve spor. (2. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özer, A., Gürkan, A. C., & Ramazanoğlu, M. O. (2006). Oyunun çocuk gelişimi üzerine etkileri. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 4(3), 54-57.
- Özokçu, O. (2013). Zihinsel yetersizlik, görme yetersizliği, işitme yetersizliği. İ. H. Diken (Ed.), İlköğretimde kaynaştırma(ss.55-88). Ankara: Pegem Yayınları.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., & Eripek, S. (1997). Özel eğitime muhtaç çocuklar-özel eğitime giriş.(10. Baskı). Ankara: Karatepe Yayınları.
- Platon. (2011). Devlet (Çev. S. Eyüboğlu, & M. A. Cimcöz). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sandall, S. R., & Schwartz, I. S. (2014). Özel gereksinimli okul öncesi çocukların öğretiminde temel yapı taşları (Çev. H. Bakkaloğlu). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Sarı, H. (2002). Özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitimleriyle ilgili öneriler. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sel, R. (2000). Okul öncesi çocuklarına oyunlar-rondlar. İstanbul: Yapa Yayınları. Senemoğlu, N. (2005). Kuramdan uygulamaya gelişim öğrenme ve öğretim.(23. basım). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Song, Z. (1993). Designing game-based interactive mathematics learning environments for children(Yüksek Lisans Tezi, Shandong University).
- Songur, A. (2006). Harfli ifadeler ve denklemler konusunun oyun ve bulmacalarla öğretilmesinin öğrencilerin matematik başarı düzeylerine etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sucuoğlu, B. (2003). Engelli Çocuklar ve Oyun: Otistik Çocuklar. U. Tüfekçioğlu (Ed.), Çocukta Hareket, Oyun Gelişim ve Öğretimi (s. 183-194). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sucuoğlu, B. (2006). Etkili kaynaştırma uygulamaları. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Şahin, S., Yaban, E. H., & Acar, E. (2017). Bireyselleştirilmiş eğitim programları(bep) bireyselleştirilmiş öğretim programları(Böp). N.Baykoç (Ed.), Özel gereksinim çocuklar ve özel eğitim (ss. 69-86). Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Şentürk, C. (2020). Oyun temelli fen öğrenme yaşantılarının akademik başarıya, kalıcılığa, tutuma ve öğrenme sürecine etkileri. Milli Eğitim Dergisi, 49(227), 159-194.
- Şişman, M. (2011). Eğitim bilimine giriş.(8. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları. Tamer, K. (1988). Eğitim önlisans programı eğitim bilimleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Torun, F. & Duran, H. (2014). çocuk hakları öğretiminde oyun yönteminin başarıya, kalıcılığa ve tutuma etkisi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (16), 418-448.
- Turan, Z. (2003). Engelli çocuklar ve oyun: işitme engelli çocuklar, zihinsel engelli çocuklar. U. Tüfekçioğlu (Ed.), Çocukta hareket, oyun gelişimi ve öğretimi (ss. 163-181). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Ulutaş, A. (2011). Okul öncesi dönemde drama ve oyunun önemi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (6), 233-242.

- Vuran, S. (2013). Öğrenme Güçlüğü Olan Çocuklar. S. Vuran (Ed.), Özel eğitim. Ankara: Pegem Yayınları.
- Yıldırım, T. (2017). Fen bilimleri dersi maddenin değişimi ünitesinde eğitsel oyunların kullanılmasının 5. sınıf öğrencilerinin akademik başarı ve derse karşı tutumuna etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yien, J. M., Hung, C. M., Hwang, G. J., & Lin, Y. C. (2011). A game-based learning approach to improving students' learning achievements in a Nutrition course. Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET, 10(2), 1-10.
- Yücel Yumuşak, E. (2014). Oyun destekli matematik öğretiminin 4. sınıf kesirler konusundaki erişimi ve kalıcılığa etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Zengin, H. K. (2002). Eğitsel oyunlar ve ilköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde kullanımı (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zurek, S. (2017). Formative research on an instructional design theory for fostering self-efficacy through gamification (Doktora Tezi, Purdue University).
- Zylka, J., & Nutzinger, H. P. (2010). Educational games in formal education—results of an explorative study using an educational game in school. In Proc. International Conference on Computer-aided Learning, Conference ICL2010 September 15 -17, 2010, Hasselt, Belgium, 954-963.